Lietas Nr.A420217716
Lietas arhīva Nr. AA43-1217-17/23
ECLI:LV:ADAT:2017:1017.A420217716.1.S

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā 2017. gada 17. oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente K. Kalvāne,
tiesneses I. Amona un V. Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. B/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ tiktu pārrēķināts izdienas stāžs un tiktu piešķirta lielāka apmēra izdienas pensija, sakarā ar Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017. gada 21. februāra spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. B/ 2016. gada 5. februārī vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – aģentūra) Rīgas pilsētas Zemgales reģionālajā nodaļā ar iesniegumu par izdienas pensijas piešķiršanu no 2015. gada 11. decembra saskaņā ar likumu „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – Izdienas pensiju likums).

Ar aģentūras Rīgas pilsētas Zemgales reģionālās nodaļas 2016.gada 22. februāra lēmumu Nr. 16/407898 (turpmāk – sākotnējais lēmums) pieteicējai piešķirta izdienas pensija 295,76 *euro* apmērā par izdienas stāžu 12 gadiem un sešiem mēnešiem.

[2] Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja to apstrīdēja aģentūras direktoram, norādot, ka lēmumā nav ņemti vērā Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmajā daļā noteiktie periodi, kas tiek ieskaitīti izdienas stāžā, un lūdza pārrēķināt viņai noteikto izdienas stāžu un izdienas pensijas apmēru.

Ar aģentūras direktora 2016. gada 20. aprīļa lēmumu Nr. 16/834657 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

Aģentūra piemēroja Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 10. punktu, pārejas noteikumu 13. punktu, Robežsardzes likuma pārejas noteikumu 3. punktu un secināja, ka likumdevējs ir vēlējies noteikt atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002. gada 1. jūlija. Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti pēc minētā datuma, izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Ņemot vērā Valsts robežsardzes 2015. gada 17. decembra izziņu Nr. 23.1?4/3546-IP pieteicēja dienestu Valsts robežsardzē uzsāka 2002. gada 11. oktobrī, tas ir, pēc 2002. gada 1. jūlija. Tādējādi aģentūrai nebija pamata pieteicējas izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Pieteicējai saskaņā ar Izdienas pensiju likuma 5. panta trešo daļu noteiktais izdienas stāžs, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ir 13 gadi un 2 mēneši, līdz ar to izdienas pensijas aprēķinā aģentūra ņēma vērā izdienas stāžu 12 gadi 6 mēneši, nosakot izdienas pensiju 40 procentu apmērā no darba samaksas.

[3] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu pārrēķināts izdienas stāžs un tiktu piešķirta izdienas pensija lielākā apmērā.

Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 10. punktā izdienas stāža noteikšanas nepiemērošana, pamatojot to ar Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13. punktu, ir nepamatota un prettiesiska.

[3.2] Izvērtējot tiesību normu grozījumus, likumdevēja mērķis nav bijis noteikt atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002. gada 1. jūlija. Pieteicēja uzskata, ka tieši pretēji, izslēdzot no Izdienas pensiju likuma 3. panta 8. punktu, kā arī no Robežsardzes likuma 46. panta ceturtās daļas, izslēdzot vārdus un skaitļus „kā arī 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika", likumdevējs ir vēlējies izveidot vienotu Iekšlietu ministrijas darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un

piemaksu par izdienu, aprēķināšanas kārtību.

[4] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā norādīja, ka pieteikums nav pamatots un lūdza to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā ietvertajiem argumentiem.

[5] Administratīvā rajona tiesa ar 2017. gada 21. februāra spriedumu pieteikumu apmierināja.

Tiesa spriedumu pamatoja ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[5.1] Tiesa norādīja, ka Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 10. punkta interpretācijai un piemērošanai nav izmantojams minētā likuma pārejas noteikumu 13. punkts.

[5.2] Ar 2002. gada 20. jūnija grozījumiem no Izdienas pensiju likuma tika izslēgts 3. panta 8. punkts, kas noteica, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika Valsts robežsardzes darbiniekiem. Vienlaikus likuma pārejas noteikumi tika papildināti ar 13. punktu, kas noteic, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā pieņemti līdz 2002. gada 1. jūlijam, izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika. Grozījumu likumprojekta anotācijā cita starp norādīts, ka likumprojekts izstrādāts, lai sakārtotu un izveidotu vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, aprēķināšanas kārtību. Proti, tika salīdzināta toreizējā situācija, kad Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika, savukārt citu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbiniekiem izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs nostrādātā laika.

Tiesa, aplūkojot Izdienas pensiju likuma 3. panta 8. punktu un 10. punktu (*likuma redakcijā līdz 2002. gada 1. jūlijam, kad spēkā stājās 2002. gada 20. jūnija grozījumi*) to savstarpējā kopsakarā, konstatēja, ka Izdienas pensiju likuma 3. panta 10. punkts paredzēja atšķirīgu pazīmi (apstākli), kurai iestājoties, Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieka izdienas stāžā ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs nostrādā laika, – tas ir nodienētais laiks Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs – vismaz 10 gadi. Savukārt Izdienas pensiju likuma 3. panta 8. punkts attiecībā uz Valsts robežsardzes darbiniekiem šādu pazīmi nesaturēja. Tas tiesas ieskatā nozīmē, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, līdz 2002. gada 1. jūlijam tika ņemti vērā 80 procenti no citās iestādēs nostrādā laika, neskatoties uz nodienēto laiku Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs. Proti, jebkurš Valsts robežsardzes darbinieks ar speciālo dienesta pakāpi, sasniedzot 50 gadu vecumu un citās iestādēs nostrādātu laiku ne mazāku par 25 gadiem (80 % no 25 gadiem ir 20 gadi, kas ieskatāms izdienas stāžā), varēja pretendēt uz izdienas pensiju, nenodienējot Valsts robežsardzē noteiktu laiku.

Līdz ar to tiesa atzina par kļūdainu aģentūras argumentu, ka Izdienas pensiju likums noteic atšķirīgu regulējumu izdienas stāža noteikšanā tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002. gada 1. jūlija. Tiesa norādīja, ka Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13. punkts saistīts ar izslēgto likuma 3. panta pirmās daļas 8. punktu, nevis ar šobrīd spēkā esošā 3. panta pirmās daļas 10. punkta piemērošanu.

[5.3] Pastāvot šādiem konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzina, ka aģentūra nepamatoti pieteicējas izdienas stāžā neieskaitīja 80 procentus no citās iestādēs nostrādātā laika.

[6] Aģentūra iesniedza apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2017. gada 21. februāra spriedumu, norādot turpmāk minētos apsvērumus.

[6.1] Pieteicējai izdienas pensija ir piešķirta kā Valsts robežsardzes darbiniecei.

Izdienas pensiju likuma 2. panta pirmās daļas 1. punkts nosaka, ka tiesības uz izdienas pensiju ir darbiniekiem, kuru izdienas stāžs saskaņā ar šā likuma 3. pantu ir ne mazāks par 20 gadiem un kuri sasnieguši 50 gadu vecumu, savukārt šā panta pirmās daļas 3. punkts, paredz, ka tiesības ir arī darbiniekam, kurš sasniedzis 50 gadu vecumu, ja viņa kopējais apdrošināšanas stāžs un tam pielīdzinātais stāžs ir ne mazāks par 25 gadiem, turklāt ne mazāk kā 12 gadi un seši mēneši no tiem nodienēti Iekšlietu ministrijas sistēmā.

Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 10. punkts nosaka, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika darbiniekiem, kuri dienestu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs uzsākuši pēc 1990. gada 4. maija, – ja Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs nodienēti vismaz 10 gadi.

Savukārt Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13. punkts (*norma spēkā no 2002. gada 1. jūlija*) paredz, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, ja viņi dienestā pieņemti līdz 2002. gada 1. jūlijam.

Tāpat Robežsardzes likuma, kura uzdevums ir noteikt Valsts robežsardzes darbības tiesisko pamatu, uzdevumus, funkcijas un kompetenci, kā arī robežsargu pienākumus un tiesības, pārejas noteikumu 3. punkts nosaka, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestā Valsts robežsardzē ir pieņemti līdz 2002. gada 1. jūlijam, izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju un piemaksu par izdienu, ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Tas aģentūras ieskatā nozīmē, ka tiem Valsts robežsardzes darbiniekiem, kuri dienestu uzsākuši pēc 2002. gada 1. jūlija, ir noteikts atšķirīgs tiesiskais regulējums attiecībā uz izdienas stāžā ieskaitāmo periodu un, tā kā likumdevējs to ir konkrēti noteicis tiesību normās, tad nav pamata piemērot citu interpretāciju.

[6.2] Iepriekš minēto aģentūras ieskatā pierāda arī Izdienas pensiju likumprojekta grozījumu anotācija, kurā ir norādīts

piemērojamā likuma mērķis un jēga, proti, anotācijā norādīts, ka likumprojekts izstrādāts, lai sakārtotu un izveidotu vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm – specializētā valsts civildienesta ierēdņu – izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, aprēķināšanas kārtību.

Likumprojektā skaidri un nepārprotami norādīts, ka likumdevējs ir vēlējies noteikt atšķirīgu attieksmi Valsts robežsardzes darbiniekiem.

Likumprojekts paredz, ka Valsts robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā netiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs, uzņēmumos (uzņēmējsabiedrībās) un organizācijās nostrādātā laika. Šī norma neattiecas uz tiem darbiniekiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim.

Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumi precizē personu loku, kuriem likuma saturs piemērojams atšķirīgi un norāda, kādā veidā realizējama pāreja no līdzšinējā tiesiskā regulējuma uz jauno tiesisko regulējumu. Tātad Izdienas pensiju likuma pārejas noteikumu 13. punkts precizē to personu loku, kurām izdienas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādāto laiku, t.i., to ieskaita tikai tām personām, kuras dienestā pieņemtas līdz 2002. gada 1. jūlijam.

Līdz ar to aģentūra uzskata, ka tai nav pamata pieteicējas izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Aģentūra norāda, ka pārsūdzētais lēmums atbilst spēkā esošām tiesību normām.

[7] Pieteicēja rakstveida paskaidrojumā norāda, ka aģentūras apelācijas sūdzība nav pamatota un ir noraidāma, pamatojoties uz tiesas spriedumā norādīto argumentu pamata.

[8] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304. panta pirmo daļu apgabaltiesa lietu izskata rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[9] Pārbaudījusi lietas materiālus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka aģentūras apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[10] Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pareizi konstatējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pirmās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pietiekams. Tādējādi Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 307. panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un atkārtoti tos pašus argumentus nenorāda.

Atbildot uz apelācijas sūdzībā izvirzītajiem argumentiem, apgabaltiesa norāda turpmāk minēto.

[11] Aģentūra maldīgi uzskata, ka ar 2002. gada 20. jūnija grozījumiem Izdienas pensiju likumā ir ieviests jauns tiesiskais regulējums, kas liedz robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Konkrētajā gadījumā pārejas noteikumos ir paredzēts aizsargāt tos robežsardzes darbiniekus, kas paļāvās uz to, ka viņiem izdienas stāžā ieskaitīs minēto laika posmu neatkarīgi no tā, cik gadus ir strādāts iekšlietu sistēmā. Proti, robežsardzes darbinieki pirms minētajiem grozījumiem bija priviliģētā stāvoklī, jo viņiem nebija jānostrādā iekšlietu sistēmā vismaz 10 gadus, lai viņu apdrošināšanas stāžā ieskaitītu 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Veicot grozījumus, likumdevējs robežsardzes darbiniekiem atņēma šo privilēģiju un noteica pārejas posmu, paredzot, ka tiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti līdz 2002. gada 1. jūlijam, saglabājas tiesības apdrošināšanas stāžā ieskaitīt 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika. Savukārt uz tiem, kuri dienestā robežsardzē pieņemti pēc minētā laika, attiecas vispārējie Izdienas pensiju likuma 3. panta nosacījumi, tai skaitā arī 3. panta pirmās daļas 10. punkts.

[12] Tas, ka likumprojekta anotācijā ir ierakstīts, ka robežsardzes darbiniekiem izdienas stāžā netiks ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika nav jāsaprot burtiski, bet gan no sistēmiskā viedokļa. Jāuzsver, ka tās pašas anotācijas sākumā ir norādīts, ka grozījumi likumā ir nepieciešami, lai sakārtotu un izveidotu vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, aprēķināšanas kārtību. Ievērojot to, ka robežsardze ir Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāde, ir tikai pašsaprotami, ka uz robežsardzē dienējošiem darbiniekiem ir attiecināmi tie paši nosacījumi, kas uz citiem iekšlietu sistēmā dienējošiem darbiniekiem. Tādējādi likumdevējs, vienlaikus izdarot grozījumus Robežsardzes likuma 46. pantā, izslēdzot no tā nosacījumus par to, ka robežsardzes darbinieku izdienas stāžā tiek ieskaitīti 80 procenti no citās iestādēs nostrādātā laika, un Izdienas pensiju likuma 3. pantā, izslēdzot no tā 3. panta pirmās daļas 8. punktu, ir sakārtojis un izveidojis vienotu sistēmu, kurā robežsardzē dienējošiem darbiniekiem vairs nav labvēlīgāku nosacījumu kā citiem iekšlietu sistēmā dienējošiem darbiniekiem.

[13] Tāpat jānorāda, ka Izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 10. punkts bija spēkā pirms grozījumu izdarīšanas likumā 2002. gada 20. jūnijā. Tas nozīmē, ka līdz grozījumu izdarīšanai tas nebija piemērojams attiecībā uz robežsardzes darbiniekiem, jo uz tiem attiecās speciālā tiesību norma – 3. panta pirmās daļas 8. punkts. Turpretī pēc

grozījumiem likumā vairs nebija speciālā tiesību norma, kas nosaka robežsardzes darbinieku darba stāžā ieskaitāmos periodus. Līdz ar to attiecībā pret tiem ir jāpiemēro vispārējā tiesību norma, ņemot vērā pārejas noteikumos noteikto saistībā ar dienesta uzsākšanas laiku robežsardzē. Proti, ja dienests robežsardzē ir uzsākts līdz 2002. gada 1. jūlijam, tad apdrošināšanas stāžā ir ieskaitāmi 80 procenti no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika arī tad, ja iekšlietu sistēmā nav nodienēti desmit gadi. Savukārt robežsargiem, kas ir uzsākuši dienestu robežsardzē pēc 2012. gada 1. jūlija, apdrošināšanas stāžā ieskaita 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika, ja iekšlietu sistēmā ir nodienēti vismaz 10 gadi.

Šāda tiesību normu interpretācija iekļaujas tiesību sistēmā un sasniedz mērķi, kam tā ir radīta – izveidot vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu darbinieku ar speciālajām dienesta pakāpēm izdienas stāža, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, aprēķināšanas kārtību.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta pirmo daļu, 254. panta pirmo daļu un otrās daļas 1. punktu, 307. un 309. pantu, Administratīvā apgabaltiesa

**nosprieda**

Apmierināt /pers. B/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. B/ tiktu pārrēķināts izdienas stāžs un tiktu piešķirta lielāka apmēra izdienas pensija.

Uzlikt par pienākumu Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrai viena mēneša laikā no sprieduma likumīgā spēkā stāšanās dienas pārrēķināt /pers. B/ izdienas pensiju no 2015. gada 11. decembra atbilstoši sprieduma motīvu daļā ietvertajai tiesību normu interpretācijai, izdienas stāžā ieskaitot 80 procentus no citās iestādēs, pie komersantiem un organizācijās nostrādātā laika.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu /pers. B/ samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro*, kas atlīdzināma no Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

K. Kalvāne

Tiesnese referente

I. Amona

Tiesneses

V. Zommere